

HORDALAND STATSADVOKATEMBETER

Det Kongelige Justis- og Beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.:
12/2415-JAA

Vår ref.:
2013/00480

Dato:
28.2.2013

Vedr. Høring – Forslag til endring i politiloven (adgang til å pålegge meldeplikt for pengeinnsamling og til å regulere pengeinnsamling på offentlig sted) – Uttalelse fra Hordaland Statsadvokatembeter

Det vises til brev av 15.2.2013 vedlagt forslag til endring i politiloven § 14.

Hordaland Statsadvokatembeter er positiv til den foreslåtte lovendringen, men anser ikke lovendringen for å være tilstrekkelig dersom målet også er å forebygge organisert tigging og utnyttelse av mennesker til tigging og gateartisteri. Hordaland Statsadvokatembeter er av den oppfatning at et totalforbud mot tigging vil gjøre det lettere for politiet både å forebygge og straffeforfølge utnyttelse av barn og ressursvake mennesker til tigging.

Lovendringen slik den er foreslått vil i første rekke gjøre det enklere å registrere hvem som driver pengeinnsamling i kommunen og omfanget av dette. Det er imidlertid ikke her de største utfordringene ligger i forhold til det voksende antall tiggere som kommer til Norge.

Ifølge Europol og EGCC¹ er det et økende problem at barn og ressursvake mennesker utnyttes til tigging i Europa. En rekke land har lovfestet forbud mot tigging, herunder blant annet Romania. Det fører til at de land hvor tigging er tillatt blir særs attraktive for slik virksomhet. At tigging er tillatt i Norge medfører store bevismessige utfordringer for politi- og påtalemyndighet i saker hvor det er mistanke om at barn eller ressursvake mennesker er gjenstand for utnyttning. Så langt er det kun avsagt en dom i Norge for utnyttelse av barn til blant annet tigging (Bergen tingretts dom av 5.6.2012), men mørketallene antas å være betydelig. Til illustrasjon vises det til at ett av barna omhandlet i dommen fra Bergen tingrett ble innbrakt over 30 ganger av politiet i Norge i 2008 og 2009. Hun var da 13 år. Samtlige innbringelser gjaldt tigging/ordensforstyrrelse eller vinningskriminalitet. Hver gang ble hun levert tilbake av politi og barnevern til de personene som senere ble dømt for å ha utnyttet henne. De siktede i saken hadde sendt over NOK 800 000,- til Romania. Dersom man legger til pengetransaksjonene foretatt av 3 andre nære familiemedlemmer av de siktede (*som ikke var pågrepet i saken*) så var totalbeløpet nærmere 2 millioner kroner i løpet av noen få år (2008 – 2010). Store deler av pengebeløpene stammet fra barnas tigging og salg av falske gullringer.

¹ Expert Group for Cooperation on Children at Risk, Council of the Baltic Sea States

En har også andre eksempler på at saker som gjelder barn som utnyttes til tigging og har vist seg bevismessig vanskelig, jf Rt 2012 side 1175. Saken illustrerer de bevismessige utfordringer som foreligger når det er mistanke om at foreldre utnytter barn til tigging og gateartisteri og det svake vern utenlandske barn har mot slik utnytting i Norge.

Sakene illustrerer også det betydelige inntekspotensialet som foreligger når barn deltar i tigging/gateartisteri. I Romania er gjennomsnittlig årslønn tilsvarende NOK 35 000,-. Å gjennomgående fremstille rumenske tiggere som fattige er derfor svært upresist. Mange rumenske statsborgere tjener vesentlig bedre på tigging og gateartisteri i Norge enn for eksempel lærere, sykepleiere eller polititjenestemenn gjør i hjemlandet.

Etter Hordaland Statsadvokatembeters syn er det problematisk og uheldig at den foreslåtte lovendringen ikke skiller mellom voksne og barn. At det skal være adgang til å registrere/melde inn barn som gatemusikanter/pengeinnsamlere kan oppfattes som at norske myndigheter aksepterer at små barn deltar i foreldrenes næringsvirksomhet. En slik adgang medfører også bevismessige problemer i forhold til subjektiv skyld dersom det senere iverksettes politietterforskning opp mot mulig menneskehandel. Foreldrene eller andre foresatte vil hevde at de trodde det var tillatt å bruke barna i slik virksomhet siden politiet lot dem registrere barna.

Så lenge det er klare holdepunkter for at barn som tigger og spiller utgjør betydelige inntektskilder for voksne så bør det være et mål å stanse denne virksomheten. Når Departementet ikke vil foreslå totalforbud mot tigging så bør det åpnes opp for en adgang for kommunene med hjemmel i politiloven § 14 å nekte barn under 12 år å drive pengeinnsamling og gateartisteri på offentlig sted. Et forbud vil gjøre det lettere for politiet å gripe inn ovenfor personer som utnytter barn til tigging og gateartisteri. Forbudet vil også kunne forhindre at foreldre tar barna ut av skolen for at de skal være med til Norge for å tigge eller opptre som gatemusikanter.

Eirik Stolt-Nielsen
Førstestatsadvokat

Rudolf Christoffersen
Konstituert Statsadvokat

Gjenpart: Riksadvokaten